

สาขานฤ

พระอาจารย์สงบ มนัสสุนโต

ถาม-ตอบ ปัญญาธรรมวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๖๓

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : เรื่อง “คำแนะนำเรื่องเว็บไซต์”

เว็บไซต์อันนี้ดูดีกว่าเมื่อก่อนมาก ขึ้นชมและอนุโมทนากับทีมงานค่ะ ขอฝากคำแนะนำหนึ่งเรื่องเกี่ยวกับหมวดหนังสือ อยากให้มีการทำเป็นไฟล์พีดีเอฟ เพราะจะได้เซฟไว้ในคอมเพื่ออ่านต่อไปได้ คิดว่าหลายๆ คนที่เข้ามาอ่านนั้น คอมของพวกเขาก็ไม่มีโปรแกรมรองรับไฟล์อีพับค่ะ แต่ทำเป็นไฟล์พีดีเอฟจะทำให้หนังสือเข้าถึงกลุ่มคนได้กว้างกว่า ขออนุโมทนาค่ะ

ตอบ : นี่คำแนะนำนะ แต่คำชื่นชมว่ามันดีกว่าเมื่อก่อน มันดีกว่าเมื่อก่อนมากแล้ว ถ้ามันดีกว่าเมื่อก่อนมากแล้ว แค่นี้เราก็พอใจแล้ว

เพราะแต่ก่อนในเว็บไซต์เวลาเขาเข้ากันได้ยาก แต่มีผู้ที่จะมาขอแนะนำทำให้ดีขึ้นๆ มีหลายๆ ฝ่าย แต่เราทำของเราเอง ทำของเราเอง ทำให้มันอยู่ในหมวดที่ควบคุมได้ อยู่ในหมวดที่ควบคุมได้ เพราะว่าถ้าปล่อยไปแล้วถ้ามันควบคุมไม่ได้ มันมีทั้งผลดีและผลลบ มันมีทั้งผลดีและผลเสีย เวลาผลเสียๆ นะ ผลเสียมันจะมากกว่าผลดีไป

ถ้าผลเสียมีที่ไหนก็แล้วแต่ หลงตาท่านเคยพูดไว้ว่า เวลาธรรมะของท่านมันเปรียบเหมือนน้ำพริก น้ำพริกถ้ามันอยู่ในถ้วยน้ำพริกมันก็มีคุณค่า แต่ถ้ามันไปละลายในแม่น้ำในทะเล น้ำพริกจะจืดจาง รสชาติจืดจางขนาดไหนมันก็จืดจางไป มันจะไม่เป็นประโยชน์ ถ้า น้ำพริกในถ้วยมันมีรสเข้มข้นขึ้นมามันก็มีประโยชน์กับคนที่ได้ทานน้ำพริกนั้น

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่ว่ามันเป็นประโยชน์มันก็มี เป็นโทษมันก็มี สิ่งที่ว่าโทษๆ เราถึงคอยระวังไว้ว่าไม่ให้โทษไป คำว่า “เป็นโทษๆ” นะ

ที่ทำเว็บไซต์อยู่นี้ทำขึ้นมาเพราะด้วยความสงสารของเรา

เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นนะ เวลาท่านประพฤติปฏิบัติมาท่านทุกข์ท่านยากมาขนาดไหน เวลาท่านทุกข์ยาก ท่านทุกข์ท่านยากมาขนาดไหน แต่ท่านมีอำนาจวาสนาบารมีของท่าน ท่านก็พยายามชวนชวาย พยายามพาหัวใจของท่านให้พ้นจากกิเลสไป

แล้วเวลาท่านมาอบรมสั่งสอนลูกศิษย์ สิ่งทีอบรมบ่มเพาะสั่งสอนลูกศิษย์ สิ่งที่ว่าท่านเคยทุกข์เคยยาก เคยฝ่าวิกฤติไปเผชิญกับกิเลสมันทุกข์ยากขนาดไหน แล้วหัวใจของคนทีอำนาจวาสนามันอ่อนแอกว่ามันจะมีกำลังมากน้อยขนาดไหน ถ้ามันไม่มีกำลังมากน้อยขนาดไหน เห็นไหม

“แก้จิตแก้ยากนะ แก้จิตแก้ยากนะ ผู้เฒ่าจะแก้วะ ผู้เฒ่าจะแก้วะ”

เวลาหลวงตาพระมหาบัว ครูบาอาจารย์ท่านบอกว่า หลวงปู่มั่นเป็นโรงงานใหญ่ เป็นโรงงานผลิตพระอรหันต์ โรงงานยิ่งใหญ่เป็นพ่อแม่ครูจารย์ เป็นอาจารย์ใหญ่ของสายกรรมฐาน

แต่ขนาดอาจารย์ใหญ่ของสายกรรมฐานท่านมีอำนาจวาสนาบารมีขนาดนั้น หลวงตาท่านบอกว่า ผู้ที่เข้าไปฝึกไปหัดกับหลวงปู่มั่นเยอะเยอะมหาศาลเลย เวลาเหลือ เหลือมากี่องค์

แล้วพอมາหลวงตา หลวงตาท่านก็อบรมสั่งสอนของท่าน อบรมสั่งสอนของท่าน แล้วเราก็มายืนถึงตัวของเราไง ตัวของเราเวลาเราเริ่มต้นที่บวชใหม่ๆ คิดไว้เหมือนกันว่าจะเข้าบ้านตา แต่ยังไม่ไ้เข้า ก็พยายามฝึกหัดตัวเองให้เข้มแข็งก่อน

ไปศึกษากับใครนะ ไปไหนมา สามวาสองศอก ถามอย่าง ตอบอย่าง แล้วทำจริงจังซะด้วยนะ แต่เวลาพอมารประพฤติปฏิบัติขึ้นมา โอ้โฮ! โกหกทั้งนั้นเลย โกหกหน้าตายๆ โกหกด้วยความอหังการ

แต่เวลาเรามาประพฤติปฏิบัติแล้ว โอ้โฮ! ไปไหนมา สามวาสองศอก เพราะมันไม่ตรงกับความจริงสักอย่างเลย

แต่เวลาเราผิดพลาดขึ้นมา ทีว่าเราเข้าใจว่าวิชาดับแล้วมันต้องสิ้นกิเลส ทำไมมันไม่สิ้นล่ะ

พอไปเจอหลวงปู่จวน “อวิชชาอย่างหยาบท่านสงบตัวลง ใจความฟุ้งซ่าน ความวิตก
กังวลมันสงบตัวลง อวิชชาอย่างกลางในหัวใจของท่านอีกมากมายมหาศาลเลย อวิชชาอย่าง
ละเอียดอีกเต็มไปหมดเลย”

เออ! ใช่วะ นี่มันมีเหตุมีผลไง ที่เดียวจบเลย เพราะเหตุนี้แหละ ที่เว็บไซต์ๆ ที่เราเปิดตอบ
ปัญหานี้เพราะอะไร เพราะไปไหนมา สามวาสองศอก ถามข้าง ตอบมา เลยทำเว็บไซต์ไว้ นี่พูด
ถึงว่าความเห็นของเราไง

ฉะนั้นบอกว่า ในเว็บไซต์นี้ดูดีมากกว่าเดิมมากเลย

ไอ้โฮ! แค่นี้ก็พอใจแล้ว

ยังชื่นชม ชื่นชมอนุโมทนากับทีมงานที่ได้ทำด้วยค่ะ

นี่ก็ให้ธรรมเป็นทาน ให้ธรรมเป็นทานไง ไม่ต้องการสิ่งใดตอบแทนทั้งสิ้น แต่เพียงแค่ว่า
มันเห็น เราเคยประสบมากับตัวของเราเองนี่แหละ ตอนบวชปีแรกบวชใหม่ๆ ไอ้โฮ! หาคณสอน
ทั้งๆ ที่หลวงตาท่านดำรงชีพอยู่ ครูบาอาจารย์ยังดำรงชีพอยู่ทั้งนั้นนะ แต่ก็คิดว่าตัวเองจะฝึก
ตัวเองให้แข็งแรงก่อน ถ้าเข้าไปใหม่ๆ กลัวมันจะมีความผิดพลาด ถ้าผิดพลาดแล้วมันจะ
เสียโอกาสไปไง ก็ขอทำให้ตัวเองแข็งแรงก่อน รู้จักข้อวัตรก่อนแล้วค่อยเข้าไปหาหลวงตา

มีพระอุปัชฌาย์เจอกันก็คุยธรรมะกัน ไอ้โฮ! ดูท่าทางน่าเชื่อถือ อู้ฮู! แล้วเราก็ตอบเขาด้วยนะ
เชื่อถือตลอด เชื่อมาตลอด จนมาเจอหลวงปู่จวนตบหัวที่เดียวเท่านั้นนะ ไอ้โฮ! เฮ้ย! มันผิดหมด
เลยนี่หว่า แล้วเวลาปฏิบัติไปๆ ไอ้โฮ!

ยิ่งมาตอนนี้ ไปไหนมา สามวาสองศอก ขณะก็ไม่ต้องมี อะไรก็ไม่ต้องมี แล้วแต่สัญญา
อารมณ์ที่มันจะพาไป

เพราะหลวงตาท่านไม่อยู่แล้วไง เวลาหลวงตาไม่อยู่แล้วใครจะพูดอะไรก็ได้ เพราะไม่มี
ใครตรวจสอบไง มันชะล่าใจกันไงที่ไม่มีใครจะรู้ทันไง จะพูดอะไรก็ได้ไง จะพูดอะไรก็ได้
“ธรรมะๆ มันอิมเหมือนกัน มันสมมุติต่างกัน มันเหมือนกัน”...ไร้สาระ

นี่พูดถึงเว็บไซต์ เว็บไซต์ที่เราทำมันมีเหตุ มีเหตุที่จะทำ เพราะทำแล้ว มันมีเหตุที่จะทำ ทำแล้วเพื่อสงเคราะห์ ว่าอย่างนั้นเถอะ เพื่อสงเคราะห์โลก แล้วโลกจะได้มากน้อยแค่ไหนมันก็ อยู่ที่กรรมของสัตว์

กรรมของสัตว์นะ สัตว์ที่เบาบาง สัตว์ที่เบาบางมันฟังเหตุฟังผล มันไม่ฟังกระแส

กระแสสังคมฯ พระพยายามสร้างกระแสหามวลชนล้อมหน้าล้อมหลัง ให้ดูลูกศิษย์ มากมายไว้ แล้วให้เชื่อถือไง ถ้าเป็นวุฒิภาวะที่อ่อนแอมันก็มองได้แค่นั้นนะ มองได้กระแส มอง ได้คนล้อมหน้าล้อมหลังไง

แต่ถ้ามีอำนาจวาสนา กาลามสูตร ไม่เชื่อ ไม่เชื่อว่ามีลูกศิษย์มาก ไม่เชื่อว่ามีคนล้อม หน้าล้อมหลังมาก ไม่เชื่อว่า แหม! กิตติศัพท์กิตติคุณเลื่องลือ ไม่เชื่อ เชื่อเหตุและผล เชื่อเหตุ และผล ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ ให้เป็นสัจจะเป็นความจริงไง

นี่พูดถึงขอบคุณเรื่องเว็บไซต์

เว็บไซต์เราทำเพราะเหตุนี้ไง ทำไว้เพื่อสงเคราะห์โลก แล้วถ้ามันได้มากน้อยแค่ไหนนั้น มันเป็นวาสนาของคน ถ้าคนมีวาสนาเขาก็จะได้ประโยชน์ของเขา ถ้าใครไม่มีวาสนามันเชื่อ กระแส มันเชื่อภาพลวงตา ใ้หนั้นก็กรรมของสัตว์ เราไม่สามารถไปดัดแปลงไปเปลี่ยนแปลง ความคิดคนได้

ความคิดคนมันก็เป็นความคิดของเขา ถ้าอำนาจวาสนาของเขาแค่นั้น เขาเชื่อตาม กระแส เขารู้ได้กระแสนั้น เพราะมันผ่านผิวหนังไง ลมพัดมามันมีความเย็นมีความพอนั่นก็ เรื่องของเขา แต่ถ้าใครมีสติมีปัญญาจะค้นคว้าหาความจริง นั้นมันก็เป็นเรื่องของสัตว์โลก

สัตว์โลก สพุเพ สตฺตา สัตว์ทั้งหลายที่เป็นเพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตายด้วยกันทั้งหมด ทั้งสิ้น จงเป็นสุขๆ เกิด อย่าได้เบียดเบียนกันและกันเลย จงเป็นสุขๆ เกิด อย่าได้จองเวรซึ่งกัน และกันเลย นี่ไง เราทำเท่านี้แหละ จบ

ฉะนั้น เรื่องของเว็บไซต์ถ้ามันดีกว่าเดิมก็พอ แล้วยิ่งถ้ามาอนุโมทนากับทีมงาน ทีมงาน ก็ทำแล้ว ใ้เรื่องโปรแกรมเดียวเราให้เจ้าหน้าที่เขาจัดการ เราทำอะไรไม่เป็นหรอก ทำอะไร

ไม่ได้เลย เพียงแต่สงสาร แล้วอยากให้มันเป็นประโยชน์ แล้วถ้ามันเป็นประโยชน์ก็เป็นประโยชน์เท่านี้

เดี๋ยวให้เจ้าหน้าที่เขาดูแลของเขา เห็นไหม เพื่อประโยชน์ แล้วถ้าเพื่อสงเคราะห์โลก แล้วถ้าสัตว์มีอำนาจวาสนาเขาก็ได้ประโยชน์ของเขา ถ้าสัตว์ที่เขาเชื่อกระแสน เขาชอบกระแสน มันก็เป็นกรรมของสัตว์ เป็นกรรมของสัตว์ จบ

ถาม : เรื่อง “ญาติสายเลือดและญาติทางสายใจ”

ตอบ : นี่คำถามเนาะ ไม่ใช่คำถามหрок คำแค่นี้แจ้งให้เราทราบเท่านั้นเอง คำว่า “ชี้แจงให้เราทราบ” นะ เขาบอกว่า เพราะเราถามเขาว่า เขาเป็นอะไรกัน เป็นญาติพี่น้องกันทางไหน

เขาก็บอกว่า สิ่งทีวันนั้นเขาบอกว่าเป็นญาติทางธรรมๆ ญาติทางธรรมเพราะว่าเวลา คำพูดเวลาพูดสนทนากันมันสะท้อนใจ ถ้ามันสะท้อนใจ สิ่งนี้เราจะไม่อ่านต่อไป แต่เราจะพูดให้มันเป็นธรรม

คำว่า “พูดให้เป็นธรรมๆ” นะ สิ่งทีคำว่า “พูดให้เป็นธรรม” เขาบอกว่าเขาเป็นญาติกันทางธรรมๆ

ญาติกันทางธรรมยิ่งใหญ่นัก ถ้าญาติกันทางสายเลือด ญาติทางสายเลือดมันเป็นสาขานฤสาขกรรม ถ้าสาขานฤสาขกรรมขึ้นมา เราเกิดเป็นพ่อเป็นแม่เป็นลูกกัน เราเกิดมาเป็นการร่วมในครอบครัวเดียวกัน นี่มันจะเป็นสาขานฤสาขกรรมไ

สาขานฤ สาขานฤคือลูกเกิดมาแล้วในครอบครัวนั้นมีความร่มเย็นเป็นสุข

ถ้าสาขกรรมๆ ลูกเกิดมา ในสมัยพุทธกาลนะ มันมีครอบครัวขอทานครอบครัวหนึ่งเป็นคนทุกข์คนเข็ญใจ คนทุกข์คนเข็ญใจนะ เวลาเป็นคนทุกข์คนเข็ญใจขึ้นมาขอทานก็พอดำรงชีพได้ แล้วขอทานเขามีครอบครัวของเขา เวลาเขามีสามีของเขา เวลาเขาท้องขึ้นมา เวลาท้องขึ้นมาะ ไปขอทานไม่เคยได้เลย

ธรรมดาขอทานมันก็ทุกข์อยู่แล้ว แต่เวลาเขามีสามี่ สามี่เขาเป็นขอทานด้วยกันไง เวลาหิวท้องอยู่เนี่ย โอ้โฮ! ขอทานก็ไม่ได้ สามี่ต้องไปขอทานมาแจกจ่ายแบ่งกันดำรงชีพ เวลาคลอดบุตรมาแล้วนะ ถ้าบุตรไปด้วย ไม่ได้ ต้องเอาบุตรทิ้งไว้ก่อน ไปขอทาน ๒ คนมาได้กิน

นี่สายบุญสายกรรม เวลาสายกรรมๆ เราก็ทุกข์เราก็จนอยู่แล้ว เราเป็นขอทานอยู่แล้ว เวลาท้องขึ้นมา ท้องขึ้นมาแล้วไปขอทานยังไม่ได้เลย มันจะมีความผิดพลาด มีต่างๆ ไม่ได้เลย นี้อยู่ในพระไตรปิฎก

นี่ไง แต่ถ้าเป็นสายบุญนะ สายบุญเราเกิดมาแล้วครอบครัวเจริญรุ่งเรือง เกิดมาครอบครัวอภิชาติบุตร บุตรที่ดีกว่าพ่อกว่าแม่ไง นี่พูดถึงสายเลือด

นี่ก็เหมือนกัน เขาบอกว่า ถ้าญาติทางสายเลือดเขามีพ่อแม่เหมือนกัน แต่มีพ่อแม่เหมือนกันแล้ว สุดท้ายแล้วเขาก็ไปอยู่กับปู่ย่ากับย่า อยู่กับปู่ย่าแล้ว แล้วไปเจอ เขามีญาติอีกคนหนึ่งเป็นแม่บุญธรรม สองชั้นสามชั้นนะ

ทีนี้สองชั้นสามชั้นขึ้นมา เวลาคนเกิดมา เวลาเกิดมาแล้วถ้ามันมีบุญมีกุศลนะ สิ่งที่ว่าครอบครัวอุดมสมบูรณ์ที่มีความเรียบง่าย อันนั้นสว่างมาแล้วสว่างไป

โอ้เรา เรามาด้วยความมืดมามากแล้วแต่ เราเกิดจากพ่อแม่ที่เป็นสายเลือด แล้วไปอยู่กับปู่ย่า แล้วไปอยู่กับปู่ย่ากับย่าก็ไปอยู่กับพ่อแม่บุญธรรม

โอ้เนี่ยมันก็เป็นญาติทางสายเลือดกับพ่อแม่ที่แท้จริง ถ้าเป็นแม่บุญธรรม แม่บุญธรรมก็เป็นแม่ในชาติปัจจุบันนี้ ถ้าเป็นแม่ในชาติปัจจุบันนี้นะ ถ้ามันเป็นทางโลก บางครอบครัวเขาไปเจอแล้วเขาไปเจอความทุกข์ความยากขึ้นมา เขาก็มีปมในชีวิตของเขา

แต่ผู้ที่ตอบปัญหานี้นะบอก ไม่เลย หนูโชคดีมาก เพราะหนูมีพ่อแม่ พ่อเกิดมาแล้วก็ไปอยู่กับปู่กับย่า แล้วเสร็จแล้วก็ได้มาเจอแม่บุญธรรม หนูมีความสุขมากเลย หนูไม่ขาดแคลนในความอบอุ่นเลย ไม่ขาดแคลนในความอบอุ่นเลย

โอ้เนี่ยก็เป็นบุญของเราละ มันก็เป็นบุญเป็นกุศลของเรา ถ้าเป็นบุญกุศลของเรา มันเป็นเรื่องที่เราได้สร้างบุญสร้างกรรมมา มันถึงว่า เราแม้แต่เกิดจากพ่อแม่ทางสายเลือดเป็นพ่อแม่ที่แท้จริง มาอยู่กับปู่กับย่าแล้วก็มาอยู่กับพ่อแม่บุญธรรม

ถ้าคนเรานะ ถ้ามันจะคิดเป็นปมด้อยมันก็คิดว่าเป็นปมด้อย พอเป็นปมด้อยแล้วมันก็ฝังใจกับชีวิตของตัวเอง แต่ถ้ามันคิดว่ามันเป็นความอบอุ่น มันเป็นบุญกุศลของเรา เป็นความดีงามของเรา อันนี้ก็เป็นบุญของเรา

นี่สาขานฤๅณสาขกรรม ถ้าเป็นสาขานฤๅณสาขกรรมนะ อย่างนี้มันก็จบกันไป จบกันไป หมายความว่า มันไม่มีทุกข์ไม่มียากไ้ แต่ถ้ามันเป็นบุคคลคนอื่นละ

นี่ผลของวิภวภูๅง ๖ ผลของวิภวภูๅงๆ ผลของการเกิด การแก่ การเจ็บ การตาย วิภวสงสาร วิภวสงสาร กามภพ รูปภพ อรูปภพ จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวิภวภูๅง ผลของวิภวภูๅงๆ ผลของการเกิด เกิดมาด้วยบุญด้วยกุศล เกิดมาด้วยเวรด้วยกรรม เกิดมาด้วยบาปอกุศล

เวลาคนเกิดมา ดุสึ เวลาที่ว่เด็กกำพร้าๆ เขาเอาเด็กไปเป็นขอทาน แล้วดูในเมืองจีน สมัยที่เมืองจีนยังเป็นคอมมิวนิสต์ เวลาคนเกิดมาแล้วพ่อแม่เลี้ยงไม่ไหวไ้ แล้วเวลาเขาให้เป็นบุตรบุญธรรมไปทางตะวันตก ไปทางสหรัฐอเมริกา ไปทางยุโรป เวลาเขาโตขึ้นมาเขาก็เป็นปัญญาชน

เวลาเขาเป็นปัญญาชนนะ เขาไปอยู่ทางตะวันตกไ้ใหม่ เขามีการศึกษาไ้ใหม่ มีการศึกษาอยู่กับพ่อแม่บุญธรรม พออยู่กับพ่อแม่บุญธรรมเขาก็แสวงหาค้นหาว่าพ่อแม่จริงอยากได้พบหน้าบ้าง ได้พบหน้าบ้าง เห็นไหม

เวลาเขาไปหาพ่อแม่ที่แท้จริงของเขา เพราะค้นคว้าโดยการค้นหาด้วยทางโลกด้วยทางวิชาการ เวลาเขานัดหมายเจอกัน เวลาพ่อแม่มาเจอลูกนะ พ่อแม่ที่แท้จริง “ขอโทษนะ ตอนนั้นมันทุกข์มันยากถึงได้เสียสละไป” ขอโทษลูกแล้ว ขอโทษลูกอีกนะ

ไ้ลูกก็บอกว่า ไม่ถือโทษโกรธแม่หรอก ไม่ถือโทษโกรธพ่อโกรธแม่เลย รู้ถึงความจำเป็นในการดำรงชี๖ง

แต่เวลาไ้ไปเป็นลูกบุญธรรม ลูกบุญธรรมไปอยู่ทางตะวันตกมีการศึกษาเป็นปัญญาชน แต่อยากเห็นหน้าพ่อเห็นหน้าแม่ไ้ อยากเห็นความจริงไ้ เยอะแยะหมด สิ่งไ้เยอะแยะไปหมด เห็นไหม

แต่เขาไม่ได้เสียใจ ไม่ได้ทำว่าพ่อแม่ผิดอย่างไร แต่พ่อแม่ขอโทษลูกนะ เพราะขณะที่พ่อแม่มีลูกหลายคนแล้วพ่อแม่เลี้ยงไม่ไหว พ่อแม่เลี้ยงไม่ไหวพ่อแม่ก็ให้เป็นลูกบุญธรรมของคนอื่นไป

นี่พูดถึงว่าผลของวิญญะๆ นะ เขาไปแล้วเขาได้ดิบได้ดี เขามีการศึกษา เขามีหน้าที่การงานของเขาสมบูรณ์แบบในทางโลก

แต่ถ้ามันเป็นเด็กกำพร้า เด็กกำพร้าที่เขาเสียไป เด็กกำพร้าที่เขาเอาไปเพื่อค้ามนุษย์ อันนั้นมันก็เป็นกรรมของสัตว์ มันก็เป็นกรรมของสัตว์ ถ้าอย่างนั้นมันเป็นอย่างนั้น นี่พูดถึงผลของวิญญะนะ

แต่ถ้าพูดถึงสิ่งที่ว่าเป็นญาติทางธรรม สิ่งที่ผู้ที่แจ้งข่าวบอกว่านี่เป็นญาติทางธรรมๆ เขาเป็นญาติที่ดีงามมาก มีความอบอุ่นในครอบครัว

นี่เป็นบุญ ถ้าเป็นบุญของคนนะ เป็นบุญของเรา เราเกิดมาแล้ว แล้วยังเรามีความสุข เรามีความอบอุ่น เราไม่ว่าเหว่เลย

ถ้าจิตใจดวงใดคิดบวก คิดบวกๆ มันไม่ทำให้จิตใจของเรามันเศร้าหมอง จิตใจของเรามีปมด้อย แต่ถ้าบางคน แม้แต่ของเล็กน้อย พ่อแม่ที่แท้จริงอยู่กันครอบครัว พ่อแม่ที่แท้จริงด้วยกัน บอกว่ารักคนนั้นรักคนนี้ มีมากมายเลยบอกว่า “พ่อแม่ไม่รักๆ” ทั้งๆ ที่พ่อแม่ที่แท้จริงเขายังคิดอย่างนั้นเลย

แต่ของเรา เราไม่ได้คิดอย่างนั้นเลย แล้วยังเรามีความอบอุ่นด้วย เราคิดบวกมันเป็นบุญกุศลของเรา

เวลาคำว่า “เป็นญาติกันทางธรรมๆ” นะ

ญาติกันทางสายเลือด ถ้าญาติทางสายเลือดมันเป็นโดยสายเลือด เป็นญาติกันทางสายเลือดตัดไม่ขาด ถึงจะบอกว่าตัดขาดๆ มันก็ตัดขาดแต่ความคิดนั้นแหละ แต่สายเลือดมันก็เป็นสายเลือดของมันเพราะมันเป็นสายบุญสายกรรม

แต่ญาติทางธรรมนะ ถ้าญาติทางธรรม ญาติทางธรรมเวลาอยู่ใกล้ชิดกัน อยู่ใกล้ชิดกัน เวลาที่มีความระลึกถึงกัน มีการช่วยเหลือเจือจานกันนะ ญาติโดยธรรม ถ้าญาติโดยธรรมนะ บางที่ยังลึกซึ้งกว่าญาติทางสายเลือดเลย

ญาติทางสายเลือดมันเป็นโดยเวรโดยกรรม นี่สายบุญสายกรรม ถ้าญาติทางธรรมๆ คำว่า “ญาติทางธรรม” ธรรมะไง ธรรมะ บุญและบาป สิ่งที่เป็นบุญเป็นกุศล มิตรแท้

มิตรแท้ มิตรของเรามีความผิดพลาด มิตรของเรามีคนนินทาลับหลัง มิตรแท้จะปกป้องดูแลทั้งสิ้น มิตรเทียม คนเทียมมิตร มิตรเทียม ถ้าที่ไหนมีผลประโยชน์ ที่นั่นเป็นมิตรของเรา ถ้าไม่มีผลประโยชน์ ไม่ใช่มิตรของเรา มิตรเทียมไง ลับหลังก็ตื๊อนินทาไป นี่มิตรเทียม

ญาติทางธรรม ญาติทางธรรมสำคัญนะ พอญาติทางธรรม ธรรมะไง ธรรมะมันสมบูรณ์ ธรรมะสมบูรณ์แบบ แล้วธรรมะที่มันเป็นความดีงาม ถ้าความดีงาม ญาติทางธรรมๆ ขอให้ เป็นญาติทางธรรมเถอะ มันเป็นเรื่องจริง ๆ อันหนึ่งนะ

นี่พูดถึงว่า สิ่งที่ว่าถ้าญาติทางธรรม ถ้าญาติทางธรรมมันเป็นธรรมะแล้วมันเป็นความผูกพัน แต่ญาติทางสายเลือดนี่ผลของวิภวัญจะ ถ้าผลของวิภวัญจะนะ มันเข้าซ้อนๆ ขึ้นมา

พอเข้าซ้อนขึ้นมา เกิดกับพ่อกับแม่ แล้วมาอยู่กับพ่อแม่บุญธรรม พ่อแม่บุญธรรมมีความดีงาม เขาถึงบอกว่า หนูคิดว่าชีวิตหนูแปลก เวลาพูดถึงว่าชีวิตของหนูมันแปลก

แปลก มันก็กรรมการกระทำ กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน ใครทำเวรทำกรรมสิ่งใดมา ทำเวรกรรมสิ่งใดมานะ แต่ทำมาแล้ว ผลที่สุดแล้วในชีวิตปัจจุบันนี้ ในชีวิตปัจจุบันนี้ถ้าเรามีสติมีปัญญา แล้วบอกว่า ชีวิตเราอบอุ่น ชีวิตเราไม่ว้าเหว่ ชีวิตเราไม่ขาดตกบกพร่อง อันนี้เป็นบุญ เป็นบุญเป็นกุศลของเรา เพราะอะไร

เพราะคนเกิดมา เกิดมาจากพ่อจากแม่ที่เป็นสายเลือดก็จริง เกิดมาอยู่กับพ่อแม่บุญธรรมก็จริง สรรพสิ่งในโลกนี้มันเป็นอนิจจัง มันต้องพลัดพรากทั้งสิ้น จะแม่จริงหรือแม่แท้ พ่อจริงหรือพ่อแท้ต้องพลัดพรากจากกันทั้งสิ้น จะเป็นแม่บุญธรรมอย่างไรก็ต้องพลัดพรากจากกันทั้งสิ้น เวลาการพลัดพรากแล้วมันเหมือนชีวิตหนึ่งเท่ากันทั้งหมดนะ

แต่ของเรา เราไปแบกรับภาระไป พ่อแม่ที่แท้จริงเราก็ต้องกตัญญูทเวที่ใช่ไหม พ่อแม่
บุญธรรมเราก็ต้องดูแลใช่ไหม สิ่งที่เป็นธรรมๆ ถ้าเป็นธรรม แล้วดูสิ วัด วัดที่เขาเลี้ยงเด็กอนาถา
เป็นพันเลย เป็นพันๆ นะ เขาเลี้ยงของเขา เขาดูแลของเขา

ถ้าโตขึ้นมาแล้วถ้าเป็นเด็กอนาถา ทางองค์การการกุศลเขาส่งเรียนนะจนจบปริญญาตรี
เวลาเขาไปเยี่ยมพวกน้องๆ ของเขา เขาบอกเลย เขาเคยเป็นเด็กกำพร้าแบบนี้ เสร็จแล้วองค์กร
ส่งเขาเรียนจนจบปริญญาตรี พอมีปริญญาตรีขึ้นมาเขามีหน้าที่การงานของเขา เขามาให้
กำลังใจกับเด็กๆ ที่อยู่ในการคุ้มครองขององค์การการกุศลต่างๆ นี่เวลาคนเขาเป็นอย่างนั้นๆ

นี่พูดถึง ก็ชีวิตหนึ่งเหมือนกัน แต่มันโดยข้อเท็จจริงของคน ข้อเท็จจริงของคน ที่ไหนมีรัก
ที่นั่นมีทุกข์ ถ้าเป็นสมบัติของเรา เราก็รัก ถ้าเป็นพ่อแม่ของเรา เราก็รัก ถ้าที่ไหนมีรัก ที่นั่นมี
ความทุกข์

แต่ถ้ามันเป็นเมตตารธรรมคำจุนโลก เราเกิดจากพ่อจากแม่ก็จริง ถ้าเราเกิดจากพ่อจาก
แม่เรา ยิ่งตอนนี้นั้นมีภัยพิบัติ ทั้งชาติทั้งตระกูลของเราเขาร่วมกันจัดถุยังชีพแจกๆ แจกผู้ที่ย่อม
ทุกข์ร่วมยากในโลกนี้ นี่เขาสร้างกุศลของเขา สิ่งที่มีมันเป็นกุศลๆ ทำคุณงามความดีใจ ทำคุณ
งามความดีร่วมกัน ทำต่างๆ ขึ้นไป ถ้าเกิดมาถ้ามันเป็นประโยชน์

นี่ถึงบอกว่า ชีวิตหนูนี้แปลก

แต่ถ้ามันเป็นสิ่งที่มันแปลกเพราะมันไม่เหมือนคนอื่นเขา โดยส่วนใหญ่เขาเป็นแบบนี้
ไ้ แต่คนเป็นแบบนี้แหละ พ่อแม่ที่อึดอัดขัดสนนะ ลูกเขาก็ขาดแคลนของเขา พ่อแม่ที่มีฐานะ
จงโรงเรียนตั้งแต่ลูกอยู่ในท้องนุ่นนะ เขาปรารถนาจะให้ลูกของเขาประสบความสำเร็จในชีวิต
สิ่งต่างๆ ความรักความผูกพัน ความรักของพ่อของแม่สะอาดบริสุทธิ์ ความรักของพ่อแม่มีแต่
ให้อย่างเดียวๆ

ในทางธรรมนะ ทางธรรม การเลี้ยงลูกนี้คือทำทาน การเลี้ยงลูก พ่อแม่ที่ไหนพอมีลูกขึ้น
มาแล้วมันจะเห่อมารักมากทะนุถนอมมาก ทะนุถนอมขึ้นมา แต่ในทางธรรม นั้นนะคือการทำ
ทานให้ทาน ให้ทานกับสิ่งมีชีวิต แต่สิ่งที่มีชีวิตนี้มันเป็นสายเลือดมันเลยผูกพันไ้ ถ้าเป็น
อภิชาติบุตรนี้สุดยอด

แต่มันมีหลายครอบครัวมากที่ว่ามีลูกแล้วลูกเข้ามาละลายทรัพย์สมบัติหมดเลย อย่างนั้นก็มี อันนั้นก็เป็นการที่ว่าผลของวิญญะๆ กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน

กรรมดีเกิดในสิ่งที่ดีงาม พอสิ่งที่ดีงามแล้วมันก็เป็นคุณลักษณะของใจเราด้วย ถ้าใจของเรา เราเกิดมาแล้วมันไม่มีอะไรขาดตกบกพร่องเลย มันมีชีวิตนี้ก็สมบูรณ์แล้ว อาการ ๓๒ ก็สมบูรณ์

เราก็คิดอย่างนี้ เราไม่เคยคิดเสียใจน้อยใจอะไรเลยนะ แปลก ไม่เคยเสียใจไม่เคยน้อยใจ ไม่เคยคิดเลย คิดแต่ว่า โอ้โฮ! ได้ชีวิตนี้มาแล้ว แล้วถ้าสิ่งใดที่เป็นผลประโยชน์นะ ใครอยากได้ เชิญ เพราะฉันมีสองมือสองเท้า มีมันสมอง เราหาได้ เราทำได้ เราก็ทำของเราได้ เราจะไปแย่งชิงอะไร

ของที่มีค่าวางไว้ตรงไหนคนจะหยิบ แล้วแย่งชิงกัน แต่เราไม่เอา ของที่มีค่า ใครอยากได้ เชิญ ถ้าไม่มีใครเอา เราเอา ของเขาทิ้ง ของเขาไม่สนใจ เราเก็บใช้สอยอย่างนั้นนะ ใจของที่มีค่า ใครอยากได้ เชิญ ใจของที่มีค่าเราจะไปหยิบ มันมีคนจ้องอยากได้อยู่แล้วละ แล้วมันมีปัญหาของที่มีค่านะ

ในใจเรานะ แต่ไหนแต่ไร นิสัย นี่พูดถึงนิสัยเลย ของที่มีค่านี้ไม่แตะ ใครอยากได้เอาไปอยากได้อะไร หมูคณะเอาไปก่อน เหลือค่อยถึงเรา ไม่เหลือ ไม่เหลือเดียวเราหาเอง แปลก นิสัยไม่แย่งชิงอะไรกับใคร ไม่ชอบ เพราะภาษาเรานะ ไม่มีศักดิ์ศรี ศักดิ์ศรีของเรา เราหาเอง ไม่เคยเสียใจอะไรเลย

แล้วเวลาประพาศปฏิบัติถ้าเสียใจก็เสียใจสู้กิเลสไม่ไหวนี้ ถ้าจะเสียใจนะ

ถ้าเสียใจ โอ้โฮ! หลวงตา จนรองให้

หลวงตานะ ท่านเป็นพระที่จิตใจเข้มแข็งมาก ท่านเป็นผู้ที่มีปัญญามาก เวลาท่านอดอาหารนะ แล้วไปบิณฑบาตไม่ไหว นั่งลงนะ น้ำตาไหล “โอ้โฮ! มึงเอากุขนาคนี้เขี้ยวนะ มึงเอากุขนาคนี้”

ท่านเอามาเล่าสอนให้พวกเราเป็นคติตลอด เวลาเราแพ้มัน โอ้โฮ! จนรองให้ น้ำตาไหลเลย มันทุกข์มาก “เออ! อย่างนี้ วันใดถ้าเราชนะได้นะ จะขึ้นขี่คอเลย ขี่คอกิเลส”

พวกเราไม่เห็นกิเลสนะ พวกเราไม่รู้จักกิเลสนะ แต่ท่านเวลาพ่ายแพ้รู้เลยว่าพ่ายแพ้ เพราะใคร แล้วเวลาจะชนะนะ เวลาที่มีสติมีปัญญามีความเพียรชอบ เวลาขึ้นขี่คอกิเลสได้นะ เต็มที่เลย

ท่านถึงบอกว่า ในการประพฤติปฏิบัติของเรามันคุมจิตยิ่งกว่านักโทษ เวลาสติปัญญา ควบคุมดูแลจิตยิ่งกว่านักโทษ นักโทษมันยังมีเวลาปล่อยวาง มีเวลาออกมาบริหารร่างกาย ของ ท่าน ท่านคุมของท่านเต็มที่แล้ว

ถ้าจะเสียใจก็เสียใจตรงนี้ เสียใจตรงสู้กิเลสไม่ไหว แต่ถ้าอย่างอื่น ไม่

มันอยู่ที่คน เวลาพูดถึงหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ของเรานะ หลวงปู่มั่นเวลา ท่านไปตัดคัดขาดแคลน ท่านไปโดนเขาขบไล่ที่ไหน เวลาท่านเล่าให้หลวงตาฟัง เพราะหลวงตา เป็นพระอุปัฏฐาก

คำว่า “อุปัฏฐาก” กลางคืนท่านจะนวดเส้นกันกลางคืน ถ้าอยู่ตัวต่อตัวท่านจะเล่า จน หลวงตาท่านบอกว่าท่านต้องหันหน้าเข้าข้างฝาร้องไห้เลยละ มันสงสารท่านไป

ท่านเป็นพระอรหันต์ ไปสงสารอะไรท่าน หลวงปู่มั่นเป็นพระอรหันต์นะ ไปสงสารอะไร พระอรหันต์

พระอรหันต์พ้นจากกิเลสไปแล้วนะ แต่ก็สงสาร มันเป็นคนธรรมดาไง น้ำตาไหลเลยละ แต่ หลวงปู่มั่นท่านก็เล่าของท่านเป็นเรื่องธรรมด้าธรรมดา เพราะเวลาท่านเผชิญนั้นท่านเผชิญแล้ว ท่านมีสติปัญญาควบคุมในใจท่านไม่ให้กิเลสมันพุงขึ้นมา

แล้วมันเป็นการตอบสนองเป็นการยั่ววนให้กิเลสมันออกให้มันพุงไป อย่างเช่นเรา เราทำ สิ่งใดอยู่ก็แล้วแต่ มีคนมาข่มขู่ข่มเหงขึ้นมา มันเป็นเรื่องผิดกฎหมาย เป็นเรื่องผิดศีลธรรม เป็น เรื่องไร้มารยาท มันน่าตอบโต้ได้ แต่ท่านเงียบ

สิ่งที่หลวงปู่มั่นท่านโดนกระทำมากมายมหาศาล ท่านไม่เห็นพูดออกมาว่าเป็นปม ด้อยเป็นปมเด่นอะไรให้มันเลย แต่เวลาท่านสอน สอนพระด้วย ท่านสอนพระสอนเรื่องข้อวัตร ปฏิบัติ สอนให้รักษาใจของตน สอนให้ทำจิตใจให้ดีงาม พอจิตใจเราดีงามขึ้นมาแล้วมันเป็น ประโยชน์ไง นี่หลวงปู่มั่นนะ แล้วหลวงตาท่านก็ประพฤติปฏิบัติของท่าน

มันถึงว่าเราไม่ใช่เทียบเคียง มันเหมือนเป็นนิสัย ตั้งแต่ไหนแต่ไรมาตอนอยู่ทางภาคอีสาน เวลาเกิดลาภขึ้นมา ของดีๆ ทั้งนั้นนะ นาฬิกา มีดโกนที่บ้านตาต เกิดมาเห็นหมดนะ เราไม่เคยสนใจเลย

มีอาจารย์เชอร์รี่นี้แหละท่านมีคาสิโอเป็นกล่องๆ เลยคอยแจกพระ แล้วเวลาใครมาถวาย ไอเมกาอย่างนี้ โอ้โฮ! แย่งกัน

เราเฉย ไม่สนใจ เราหาของเราเอง ใครให้ก็ไม่เอา ไม่เอา มันเลยไม่มีปมด้อยใจ ไม่มีปมด้อย ไม่เคยทำอะไรทั้งสิ้น ใครอยากได้อะไรเรื่องของเขา

เวลาศรัทธาเขาไม่ถวายเรา เขาถวายหลวงตาพระมหาบัว แล้วใครอยู่เเวเป็นคนเก็บจัด แล้วใครมีสิทธิได้ คนนั้นได้ไปก่อน ใครได้ ใครไม่ได้ แล้วที่อื่นมีอะไรเกิดขึ้นเราก็ไม่ค่อยสนใจ ไม่สนใจ เราเองเราไม่เคยเสียใจใจ

นี่พูดถึงว่า ชีวิต ผลของวิญญู ถ้าเราไม่เอาสิ่งนี้มาเป็นปมมันก็ไม่เป็นโทษ แต่เพราะเราจิตใจมันบกพร่องเอง

เรามีลูกศิษย์เยอะ เวลาลูกศิษย์ที่มาบวชพระๆ กัน เขามาบวชนะ จนแบบว่าเขามีปมด้อยในชีวิตใจ ทำสิ่งใดก็ไม่ประสบความสำเร็จ แล้วเขาก็เสียใจตรงนี้ แล้วเกิดจากอะไร แล้วมาระบายให้เราฟัง

เกิดจากตอนเขาเรียนมัธยมเขาคิดว่าแม่ไม่รักใจ เขาประชดชีวิตของเขา การเรียนมันก็เลยลุ่มๆ ดอนๆ แต่เขาเรียนจบของเขาไป แต่จบไปโดยแบบงูๆ ไถๆ ใจ แล้วมันก็เป็นปมชีวิตมาตลอด

มีคนมาเล่าให้ฟังบอกว่า น้อยใจแม่ไม่รัก น้อยใจพ่อไม่รักเยอะแยะเลยนะ

เออ! โอ้เราไม่เคยเป็นใจ มันก็เลยแปลกใจ

นี่พูดถึงว่า ถ้าเขาถามว่าญาติโดยธรรมๆ

มันก็เป็นประโยชน์ตรงนี้ ถ้าเป็นประโยชน์ตรงนี้ได้มันก็เป็นคุณงามความดีของเรา แล้วคุณงามความดีของเรา เราเกิดมาแล้ว เกิดมาแล้วเป็นผลของวิญญูเพราะเรามีเวรมีกรรม

พอเกิดมาแล้วชีวิตของเรานั้นชั่วช้าอน มีพ่อแม่โดยสายเลือด แล้วก็ไปอยู่กับปู่กับย่า แล้วก็มาอยู่กับแม่บุญธรรม แต่เขาบอกว่าทุกครอบครัวเขามีความอบอุ่นหมดเลย

อืม! ดีมาก เพียงแต่ว่าวันนั้นที่เราถามว่านั่นคือใคร เพราะว่าเราไม่รู้เรื่องนี้ไง เราก็นึกว่ามีพ่อแม่คู่เดียว เราก็นึกว่าคนเรามีพ่อแม่คนแม่คนเท่านั้นนะ

แต่นี้มันมีตั้ง ๓-๔ คนอย่างนี้นั้นก็เป็นหน้าที่เรารับผิดชอบ แต่ถ้าชีวิตอบอุ่น ชีวิตเขาไม่มี ปมด้อย อันนี้จบเลย อันนี้ดีมาก แล้วดีมาก เราก็รักษาชีวิตของเรา เราก็ทำคุณงามความดีของเรา

เรามีหน้าที่ เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสอนถึง สิ้นสุดแห่งทุกข์ เราเกิดมาเกิดด้วยบุญด้วยกุศล แล้วยังเกิดมาแล้วผลของวิญญูแล้วชั่วช้าอน ชั่วช้าอนมีทั้งพ่อแม่ทั้งแม่ มีทั้งปู่มีทั้งย่า มีทั้งพ่อบุญธรรมแม่บุญธรรม แล้วเขาบอกว่าเป็นญาติ ทางสายธรรม

เป็นญาติทางไหนก็ได้ สพุเพ สตฺตา สัตว์ทั้งหลายเป็นเพื่อนเกิด แก่ เจ็บ ตายด้วยกัน ทั้งหมดทั้งสิ้น จงเป็นสุขๆ เกิด แม้แต่ไม่ใช่ญาติ เราก็อยากให้เขามีความสุขอยู่แล้วถ้าใจเราเป็น ธรรม เพราะเราไม่อยากสร้างเวรสร้างกรรมใดๆ ทั้งสิ้นไง เราอยากให้ชีวิตเรามีบุญกุศล อยาก ให้ชีวิตเราเวลาเวียนว่ายตายเกิดในวิญญูให้มีสิ่งที่ดีงาม แล้วพยายามทำจิตใจของเราให้มี อำนาจวาสนาบารมี แล้วพยายามประพฤติปฏิบัตินะ ให้ถึงสิ้นสุดแห่งทุกข์

เวลาคนทำบุญๆ นิพพานปัจจุโย โหตุ ขอให้ถึงนิพพาน ถึงที่สุด ใครๆ ก็อยากให้ถึงที่นั่น ใจ ถ้าถึงชาตินี้ได้ก็ดี ถ้าถึงชาตินี้ไม่ได้ก็พยายามทำของเรา เพราะมันเป็นสัจจะเป็นความจริง นะ

ถ้าชาตินี้เป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เชื่อมั่นในพระพุทธศาสนา แล้วไปเกิด ชาติต่อไปเชื่อมั่นหรือไม่เชื่อมั่น เราก็พยายามทำคุณงามความดีตรงนี้ไง ทำตรงนี้ให้ดีที่สุดไง ถ้าทำตรงนี้ให้ดีที่สุด สิ่งที่ดีที่สุด สุกโตๆ สิ่งที่ดีที่สุด เราทำสุดความสามารถ มีความดีที่สุด แล้ว มันไปข้างหน้านั้นก็สุดวิสัย

แต่ถ้ามันทำต่อเนื่องไปๆ แบบพระโพธิสัตว์ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย แล้วทุกคนก็อยากว่าเวลาตายไปแล้วอยากให้เกิดไปพบพระศรีอริยเมตไตรย เพราะเกิดแล้วจะปฏิบัติได้ง่าย

ปฏิบัติได้ง่ายมันก็ต้องสร้างคุณสมบัติตั้งแต่ตอนนี้ไง สร้างคุณสมบัติ สร้างคุณงามความดี สร้างคุณงามความดีของเรา ถ้าจะไปเกิดพบพระศรีอริยเมตไตรยมันก็ต้องมีบุญกุศลไปเกิดร่วมกับท่านไ้

แต่ถ้าเรามีแต่คิดแล้วเราไม่ได้ทำอะไรเลย บอกว่า คิดให้เป็นอย่างนั้นแล้วก็รอเวลาให้มันเป็น มันจะเป็นได้อย่างไร มันไม่มีเหตุไ้

ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ มันต้องมีเหตุมีผลไ้ เหตุแห่งคุณงามความดีมันจะทำให้เราไปเกิดในสิ่งที่ดี แล้วยิ่งมาเกิดในชาติปัจจุบันนี้เราก็ก่เกิดแล้ว เกิดแล้ว เกิดเป็นมนุษย์แล้ว เกิดมาโดยสาขานฤๅสายกรรมแล้ว ให้มันเป็นบุญกุศลของเรา นี่จบ

เราถามเฉยๆ ไ้ เราถามเฉยๆ เพราะเห็นว่ามันมาร่วมกันไ้ เราถามว่านั่นเป็นอะไรกัน

เขาบอกว่าวันนั้นไ้ไม่ได้ตอบ แต่เขียนมารายงานให้ทราบอย่างนี้ ถ้าเขียนมาให้ทราบอย่างนี้ เข้าใจหมดแล้ว ถ้าเข้าใจหมดแล้ว นี่เป็นสาขานฤๅสายกรรม

แต่อำนาจวาสนาของเรา เราเกิดมาแล้ว สิ่งที่มีพระคุณ กตัญญูกตเวทิต่อผู้มีพระคุณ เป็นเครื่องหมายของคนดี เรากตัญญูผู้ให้ความร่มเย็นเป็นสุขกับเรา ให้วิชาการให้การศึกษา ให้ทรัพย์สินให้สมบัติ

กตัญญูกตเวทิต่เป็นเครื่องหมายของคนดี คนดีก็คนดีในโลกนี้ไ้

แต่ถ้าเราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมในหัวใจของเรา ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ นั้นน่ะเป็นสัจจะเป็นความจริง เป็นอริยสัจ เป็นผลของหัวใจ หัวใจของเรา

ถ้ายังเห็นอย่างนี้แล้วมันยิ่งเศร้า เศร้าถึงผลของการเกิด การแก่ การเจ็บ การตายไ้ มันต้องเกิดแล้วเกิดซ้ำเกิดซากเกิดตลอดไปถ้ายังมีวิชาอยู่ ถ้ามีวิชาอยู่มันเรื่องธรรมดา ผลของวิญญูะมันจะเวียนของมันอยู่อย่างนี้

เวียนเพื่อให้จิตที่ได้สร้างอำนาจวาสนา ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขยเป็น
พระพุทธเจ้า สิ่งที่สร้างมาเป็นพระปัจเจกพุทธเจ้า แล้วสิ่งที่สร้างมาเป็นบุญบารมีเป็นพระ
อรหันต์ มันทำให้จิตใจเข้มแข็ง จิตใจมีคุณภาพ จิตใจมีการกระทำ รับมรรครับผลอย่างนั้นได้
โดยที่เป็นบุญเป็นกุศลของใจดวงนั้น

ของใจดวงนั้นนะ ใจดวงที่สร้างบุญกุศลพอ ใจดวงที่สร้างมรรคสร้างผล บุคคล ๔ คู่พอ
มีเหตุมีผลในหัวใจพอ จิตใจดวงนั้นจะพ้นจากการเกิด แก่ เจ็บ ตาย พ้นจากวัฏฏะ พ้นจากการ
เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เอวัง